

ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

ЧАСОПИС ЗА РАЧУНОВОДСТВО, ФИНАНСИЈЕ И ПОРЕЗЕ

новембар 2022 / број 71

11/2022

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

ISSN 2560-3221

Година VI, број 71,
НОВЕМБАР 2022.**Оснивач и издавач:**

ИНГ-ПРО

Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а**За оснивача и издавача:**

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:

Др Маријана Жиравац Младеновић

Аутори чланака у овом броју су:

Мр Андријана Ивић, саветник за порезе и рачуноводство у редакцији часописа „Пословни саветник“;
Владимир Саичић, дипл. правник;
мр Жељко Албанезе;
др Маријана Жиравац Младеновић, главни и одговорни уредник часописа „Пословни саветник“.

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Марго-арт, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836 890
факс: +381 11 2836 474
имејл: urednik@ingpro.rs

СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
657

ПОСЛОВНИ саветник : часопис за рачуноводство, финансије и порезе / главни и одговорни уредник Маријана Жиравац Младеновић. - Год. 1, бр. 1 (јан. 2017) - . - Београд : ИНГ-ПРО, 2017. (Београд : Digital art). - 30 cm

Месечно. - Друго издање на другом медијуму:

Пословни саветник (Online) = ISSN 2560-3825

ISSN 2560-3221 = Пословни саветник
COBISS.SR-ID 228469260

Часопис можете поручити телефоном:
011/2836-820, 2836-821, 2836-822
или имејлом: office@ingpro.rs

Уводна реч уредника

Марица завршава књижење, устаје и растеже укочена леђа, диже у косу наочаре за читање и нагиње се кроз прозор, гласно дозивајући Милутина. Из правца радионице треште недефинисани звуци из транзистора. Марица га још гласније дозива, али одговора нема, па изреволтирана силази у радионицу.

„Побогоу, Милутине, од твоје буке ћу да полудим. Дању урла транзистор, а ноћу хрчеш – земља се тресе. Од тог притиска одоше ми живци.“

Милутин провирује из канала умазан уљем из мотора, чак и по лицу. Смеши се Марици: „Јел’ опет неки нови пропис или мишљење које нема везе са животом?“

„Не“, отресито ће Марица, „хтела сам да ти кажем да пратиш када ће да наиђе онај угурсуз од поштара. Нариваћу му уши као магарцу. Чекам нови број часописа, важно ми је да нешто прочитам о књижењу ракије, а уз то ми ни прошли број није донео.“

Надрљао је мученик, мисли Милутин, па излази полако из канала: „А што ја да га пресрећем, Маро, не видим га из канала. Ето, ти си за данас завршила посао, леп је дан, па га сачекај. А мислим се нешто, што би неко књижио ракију, греха ли, кад је то божанско пиће намењено уживању, а не неком контирању.“

Увреди се Марица: „Ти да гледаш у дихтунг главе мотора, а моја конта батали!“ „Добро де, не љути се! Да знаш да бисмо могли да попијемо по једну пре ручка“, задовољно трља руке Милутин и полази у кућу да донесе ракију.

Уто наилази поштар. Марица се накомтрестила као бесан кер, па правац на капију. Пре него што је заустила реч изненади се што у поштарској униформи види ново лице. Младић, веселог погледа, иде према њој, још у ходу вади часопис из торбе, осмехује се широко гледајући насловницу и пружа га Марици: „Добар дан, комшинице, носим вам ово стручно издање. Донео сам и прошли број, мора да се био затурио при разврставању, а ја га нашао.“

Остаде Марица без адута, гледа у новог поштара још увек са изразитим неповерењем и полако скида целофан са часописа: „И крајње време је било.“

Поштар упита: „А шта читате то о ракији, јел то неки гастрономски часопис?“ „Па, ваљда видиш да пише да је за порезе и рачуноводство“, упуту му оштар поглед Марица преко наочара за читање.

„Нисам обратио пажњу“, и даље ће љубазно младић, „ко велим, какве везе има ракија са папирчинама, она има везе само са непцем.“

Ево га још један паметњаковић, помисли Марица, а што се из куће појави Милутин носећи ракију и чашице. Љубазно поздрави новог поштара, пожеле му добродошлицу у квартал и позва га да попије једну.

„Па баш бих и могао, завршена ми је смена“, рече задовољно поштар.

Али Марица се не помера са капије. Да је одобривољи, поштар јој рече: „А ви, госпођо Марице, можете да читате наглас, да и ја научим нешто о ракији кад сам већ научио да је пијем.“

Марица седе на баштенску гарнитуру, а поштар јој се без устручавања придружи. Леп је дан иако је крај октобра. Милутин остави послужавник и оде у канал да заврши посао, па да се опусти ко човек. Марица стварно поче да чита из часописа, а поштар слуша и допуњава чашице.

Ноћ се полако спустила. Милутину се одужио посао. А са баштенске гарнитура одзвања Маричин смех. Не чита више, а поштар и даље допуњава чашице. Уместо конта и правила за књижење сад се чује песма „Нема брата док не роди мајка“, а поштар упада и терцира: „Ој, ракијо, како, ја те вољем јако.“

Задовољан је Милутин што је Марица успоставила примирје са поштаром и оде у кућу – без ракије и без ручка. Ноћас ће да спава у дневној соби да се што раније ујутро извуче из куће у драги канал, пре него што се на њега стушти Маричин мамурлук, као споредни (нежељени) ефекат овог едукативног дружења са поштаром.

У здравље свим колегама!
Ваша Маријана

У сусрет пуној примени Закона о електронском фактурисању од 1. 1. 2023. године	6
1 Како се користи систем електронских фактура	7
2 Регистрација	7
3 Подршка у оквиру Система електронских фактура	9
Трансакције за које се издаје електронска фактура, врсте и статуси електронских фактура	10
1 Елементи електронске фактуре	12
1.1 Пореске категорије	14
2 Врсте електронских фактура	15
2.1 Коначна фактура и авансна фактура	15
2.2 Документ о повећању или смањењу накнаде	19
3 Статуси електронских фактура	21
3.1 Статуси „Нацрт“ (фаза креирања електронске фактуре) и „Слање“	22
3.2 Статуси „Пслато“ и „Отказано“, односно „Нова“ и „Прегледано“	22
3.3 Статуси „Одобрено“, „Одбијено“ и „Сторнирање“	24
4 Напомене у вези са неким специфичним ситуацијама приликом издавања електронске фактуре	26
4.1 Средство обезбеђења у електронској фактури	26
4.2 Електронска фактура у страниј валути	26
4.3 Електронска фактура коју издаје пуномоћник страног лица	27
4.4 Размена добара и услуга	28
4.5 Издавање електронске фактуре у случају финансијског лизинга и у случају продаје на рате	28
4.6 Издавање електронске фактуре ради наплате износа који се наплаћују у име и за рачун другог лица или потражују за издатке који су плаћени у име и за рачун примаоца	29
5 Издавање електронске фактуре од стране субјекта приватног сектора другом субјекту приватног сектора по основу промета који му је извршен пре 1. 1. 2023. године	29
Пореске категорије	30
S – Стандардно обрачунавање ПДВ-а	31
AE – Обрнуто обрачунавање ПДВ-а	32
Z – Пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза	33
E – Пореско ослобођење без права на одбитак претходног пореза	35
R – Изузимање од ПДВ-а	36
O – Није предмет опорезивања ПДВ-ом	36
OE – Није предмет опорезивања ПДВ-ом 2	38
SS – Посебни поступци опорезивања	40
N – Анулирање	41
Настанак пореске обавезе и право на одбитак претходног пореза по основу фактура издатих кроз Систем електронских фактура	43
1 Настанак обавезе за ПДВ	43
1.1 Пореска обавеза настаје у тренутку када је извршен промет добара и услуга	44
1.2 Пореска обавеза настаје на дан издавања рачуна	46
1.3 Пореска обавеза настаје на дан наплате ако је накнада или део накнаде наплаћен у новцу пре промета добара и услуга	47
2 Право на одбитак претходног пореза остварује се у периоду у ком је рачун издат	48

Промет без накнаде у смислу примене Закона о електронском фактурисању	51
1 Промет добара без накнаде	52
2 Промети добара из члана 6. Закона о ПДВ-у – промети без накнаде који су изузети од опорезивања ПДВ-ом.....	53
2.1 Пренос целокупне или дела имовине без накнаде у складу са чланом 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ-у.....	53
2.2 Замена добара у гарантном року.....	54
2.3 Бесплатно давање пословних узорака у уобичајеним количинама за ту намену купцима или потенцијалним купцима, односно трећим лицима за потребе анализе на основу акта надлежног органа	54
2.4 Давања рекламног материјала и других поклона мање вредности, ако се дају повремено различитим лицима	55
3 Промет услуга без накнаде.....	55
Промети поводом којих се НЕ издаје електронска фактура.....	56
1 Промет добара или услуга је издат фискални рачун у складу са Законом о фискализацији.....	56
2 Промет добара или услуга извршен инокупцима	57
3 Промет се врши малом обвезнику – правном лицу или предузетнику који није обвезник ПДВ-а и није се пријавио као добровољни корисник СЕФ-а.....	57
4 Достављање обрачуна царинских дажбина од стране Управе царине.....	58
5 Наплата накнаде која не представља накнаду за извршен промет	58
Електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а у СЕФ-у	59
1 Када субјект приватног сектора НЕМА обавезу да врши електронско евидентирање ПДВ-а	61
2 Када субјект приватног сектора ИМА обавезу да врши електронско евидентирање ПДВ-а	62
2.1 Обавезу електронског евидентирања ПДВ-а ИМА обвезник ПДВ-а који је извршио промет добара и услуга за који се сматра пореским дужником, а за који НЕ издаје електронску фактуру.....	63
2.2 Обавезу електронског евидентирања ПДВ-а ИМА обвезник ПДВ-а којем је извршен промет добара и услуга за који се он сматра пореским дужником у складу са чланом 10. Закона о ПДВ-у.....	66
3 Обавезу електронског евидентирања обрачуна ПДВ-а имају и лица која нису обвезници ПДВ-а када су порески дужници	68
4 Поступак, односно начин на који се врши електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а у СЕФ-у	68
4.1 Појединачни обрачун ПДВ-а.....	69
4.2 Збирни обрачун ПДВ-а.....	71
5 Како ће правна лица и предузетници који нису обвезници ПДВ-а евидентирати обрачун ПДВ-а?	73
Чување електронских фактура	73
1 Чување електронских фактура у СЕФ-у	74
2 Чување електронских фактура у систему информационог посредника	75
3 Чување електронских фактура у штампаном облику	76
4 Чување електронских фактура у информационом систему корисника	77
5 Чување електронских фактура у Систему улазних фактура (СУФ)	79
6 Чување електронских фактура из угла Закона о архивској грађи и архивској делатности.....	79

РАЧУНОВОДСТВО

Производња и промет ракије – правни и порески аспект	81
1 Правни аспект производње и промета ракије.....	81
1.1 Закон о јаким алкохолним пићима	82
2 Порески аспект производње и промета ракије.....	93

САДРЖАЈ

2.1 Порез на додату вредност	93
2.2 Акциза	94
Рачуноводствено обухватање подизања вишегодишњих засада и производње ракије	108
1 Евидентирање набавке пољопривредног земљишта	108
2 Вредновање воћњака	109
2.1 Вредновање воћњака у складу са МРС 16	109
2.2 Вредновање воћњака у складу са МСФИ за МСП	111
2.3 Вредновање воћњака у складу са Правилником за микро и друга правна лица	111
3 Улагање у подизање воћњака	112
4 Евидентирање производње ракије	116
4.1 Исказивање обавезе за акцизу	118
4.2 Откуп воћа од пољопривредника	118
4.3 Пример рачуноводственог обухватања производње ракије	121
4.4 Пример рачуноводственог обухватања производње вина и ракије лозоваче	126
Политика накнада директорима и члановима надзорног одбора као нова обавеза јавних акционарских друштава	129

ПОРЕЗИ

Донације које се признају у пореском билансу даваоца донације	133
1 Које донације и у ком обиму се признају у пореском билансу	133
2 Услови за признавање расхода по основу донација у пореском билансу	134
2.1 Услови за признавање издатака за здравствене, образовне, научне, хуманитарне, верске и спортске намене, заштиту животне средине и област социјалне заштите – из члана 15. став 1. тачка 1) Закона	134
2.2 Издаци за хуманитарну помоћ – из члана 15. став 1. тачка 2) Закона	135
2.3 Издаци за улагања у области културе – из члана 15. став 3. Закона	136
3 Документовање расхода ради признавања у пореском билансу обвезника	137
4 У чему се огледа пореска олакшица	138
5 Примери издатака који се (не)признају као расход у пореском билансу	139
Одлагање плаћања дугованог пореза	140
1 Пореска опомена – први знак проблема са плаћањем пореза	140
2 Услови и поступак за одлагање плаћања дугованог пореза	142
2.1 Поступак за одлагање плаћања пореског дуга	143
2.2 Средства обезбеђења наплате дугованог пореза (члан 74. ЗПППА)	144
2.3 Одлучивање о одобравању одлагања плаћања пореског дуга	144
2.4 Последице неспровођења решења, односно споразума о одлагању плаћања дугованог пореза на послодавце	145
2.5 Камата на дуговани порез чија је наплата одложена	146
3 Изузетни законски случајеви одлагања пореског дуга	146
4 Посебне одредбе о одлагању плаћања дугованог пореза пореском обвезнику – предузетнику	147

ЗАРАДЕ

Подношење јединствене пријаве ради промене у осигурању и одјаве са осигурања у бази ЦРОСО	148
--	------------

1 Подношење јединствене пријаве ради ПРОМЕНА У ТОКУ ОСИГУРАЊА.....	149
1.1 Разлози због којих се подноси јединствена пријава за промену података у току осигурања.....	149
1.2 Попуњавање обрасца М у случају промене у току осигурања.....	149
1.3 Докази за утврђивање промене података у току осигурања.....	152
1.4 Потврда унетих података о промени података у осигурању.....	152
2 Подношење јединствене пријаве ради ОДЈАВЕ ОСИГУРАЊА.....	152
2.1 Које позиције обрасца М се попуњавају ради одјаве осигурања.....	152
2.2 Попуњавање обрасца М у случају одјаве са осигурања.....	153
2.3 Потврда унетих података о одјави са осигурања.....	155

СТАТИСТИКА

Календар пореских и других обавеза за новембар 2022. године	156
Актуелни статистички подаци на дан 25. 10. 2022. године.....	160
1 Просечна месечна зарада по запосленом	160
2 Доприноси за социјално осигурање.....	160
2.1 Стопе доприноса	160
2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса	160
2.3 Највиша основица за обрачун доприноса.....	160
3 Минимална зарада	160
4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом.....	160
5 Индекс потрошачких цена	160
6 Законске камате	161
6.1 Годишња камата за неблаговремено плаћене јавне приходе	161
6.2 Годишња законска затезна камата	161
7 Накнаде трошкова и друга примања запослених	161

У сусрет пуној примени Закона о електронском фактурисању од 1. 1. 2023. године

Увод

Закон о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 44/2021 и 129/2021 – даље: **ЗЕФ**) ступио је на снагу пре годину и по дана, тачније 7. маја 2021. године. Њиме се уређују издавање, слање, пријем, обрада, чување, садржина и елементи електронских фактура у трансакцијама између субјеката јавног сектора и између субјеката приватног сектора, односно између субјекта јавног и субјекта приватног сектора, као и друга питања која су од значаја за електронско фактурисање. Примена наведеног закона замишљена је кроз три фазе, односно три преломна датума од којих је примена одредаба ЗЕФ-а обавезујућа у зависности од корисника (врсте субјекта) и врсте трансакција, а у складу са чланом 24. ЗЕФ-а.

Подсетник:

Обавеза субјекта приватног сектора	Почетак примене
Издавање електронске фактуре субјекту јавног сектора	1. мај 2022. године
Пријем и чување електронских фактура (издатих од стране субјеката јавног и приватног сектора)	1. јул 2022. године
Издавање електронске фактуре субјекту приватног сектора	1. јануар 2023. године
Евидентирање обрачуна ПДВ-а, осим трансакција у којима је једна од страна субјект јавног сектора	1. јануар 2023. године

Обавеза субјекта јавног сектора	Почетак примене
Издавање електронске фактуре другом субјекту јавног сектора	1. мај 2022. године
Пријем и чување електронских фактура (издатих од стране субјеката јавног и приватног сектора)	1. мај 2022. године
Електронски евидентира обрачун ПДВ-а (у ситуацијама када за то има обавезу)	1. мај 2022. године
Издавање електронске фактуре субјекту приватног сектора	1. јул 2022. године

Може се закључити да од 1. јануара 2023. године наступа пуна примена ЗЕФ-а, услед чега се кроз више текстова у овом броју часописа даје осврт на примену одредаба ЗЕФ-а које се односе на субјекте приватног сектора, које могу да очекују од поменутог датума:

- трансакције за које се издаје електронска фактура, врсте и статуси електронских фактура;
- пореске категорије које се користе у Систему електронских фактура (даље: СЕФ);
- настанак пореске обавезе и право на одбитак претходног пореза по основу фактура издатих кроз СЕФ;
- издавање електронске фактуре када се промет изврши без накнаде;
- трансакције за које се не издаје електронска фактура;
- електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а кроз СЕФ;
- чување електронских фактура које су издате кроз СЕФ.

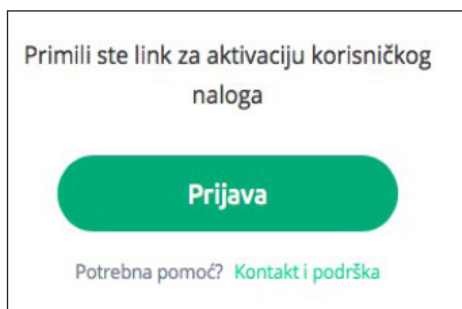
Подсећамо на дефиницију субјекта приватног сектора из члана 2. ЗЕФ-а, по којој је субјект приватног сектора обвезник пореза на додату вредност, осим субјекта јавног сектора. Дакле, привредни субјекти – правна лица и предузетници који НИСУ обвезници ПДВ-а, нити су субјект јавног сектора, нити су се пријавили као добровољни корисници СЕФ-а – НИСУ у обавези да почев од 1. јануара 2023. године издају електронске фактуре субјектима приватног сектора, али ће бити у обавези да врше електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а кроз СЕФ онда када се сматрају пореским дужником у складу са Законом о ПДВ-у.

Све одредбе Закона о електронском фактурисању које се односе на субјекат приватног сектора **примењују се и на добровољног корисника система.** У складу са чланом 2. Закона добровољног корисника система електронских фактура представља обвезник пореза на приход од самосталне делатности у смислу закона који уређује порез на доходак грађана и обвезник пореза на добит правних лица у смислу закона који уређује порез на добит правних лица, осим субјекта јавног и приватног сектора који се, у складу са тим законом, пријавио за коришћење система електронских фактура и на ког се сходно при-

фикат или да се провери његов идентитет путем двофакторске аутентикације (преко Портала за електронску идентификацију) на исти начин као и за законског заступника приликом регистрације приступа.

Значи, сваки корисник система е-Фактура треба да поседује електронски сертификат или параметре за приступ путем двофакторске аутентикације, уколико систему жели да приступа непосредно путем корисничког интерфејса.

Нови корисник путем опције „Активирај” у телу е-поште приступа персонализованој страници на којој само тај корисник може да приступи наведеној компанији са дефинисаним нивоом привилегија.

Након што нови корисник одабере опцију „Пријава” врши се идентификација корисника помоћу портала за електронску идентификацију, као и повезивање новог корисничког налога са претходно дефинисаним налогом компаније у систему е-Фактура.

У складу са чланом 8. став 1. Правилника, уколико се кроз приступ систему електронских фактура захтева издавање фактуре **за примаоца за којег није извршено регистравање**, али који има ПИБ у складу са подацима у Јединственом регистру пореских обвезника, **биће извршено регистравање примаоца по аутоматизму**, а електронска фактура ће бити издата, сачувана и предата примаоцу уколико је за конкретну трансакцију почела да се примењује законска обавеза примаоца да прими електронску фактуру. Ставом 2. истог члана даље је прописано да ће, у случају регистравања примаоца по аутоматизму, примаоцу бити упућено обавештење о томе на адресу електронске поште која

је регистрована у Агенцији за привредне регистре или у другом одговарајућем регистру. При томе, у складу са чланом 5. став 1. Закона о електронском фактурисању, СЕФ обавезно користи субјект јавног сектора и субјект приватног сектора у складу са чл. 3. и 4. наведеног закона.

У складу са чланом 2. ЗЕФ-а „прималац е-фактуре” је субјект јавног сектора, субјект приватног сектора и добровољни корисник СЕФ-а који прима е-фактуру преко СЕФ-а, односно у чије име информациони посредник у складу са уговором прима е-фактуру преко СЕФ-а. Добровољни корисник СЕФ-а је обвезник пореза на приход од самосталне делатности у смислу закона који уређује порез на доходак грађана и обвезник пореза на добит правних лица у смислу закона који уређује порез на добит правних лица, осим субјекта јавног и приватног сектора који се, у складу са поменутим законом, пријавио за коришћење СЕФ-а и на којег се сходно примењују одредбе тог закона које се примењују на субјект приватног сектора.

Дакле, обавезу издавања, слања, примања и чувања електронских фактура преко СЕФ-а имају:

- субјекти јавног сектора и
- субјекти приватног сектора.

Притом, уколико лице није субјект јавног сектора и није обвезник ПДВ-а, у складу са Законом о електронском фактурисању оно није обавезно да прима електронске фактуре у СЕФ-у, али може добровољно да се пријави као корисник СЕФ-а.

3 Подршка у оквиру Система електронских фактура

За информације у вези са регистрацијом и помоћи приликом коришћења система електронских фактура корисници могу да контактирају са техничком подршком путем следеће електронске поште, телефона или портала:

- адреса е-поште: podrskaefaktura@mfin.gov.rs,
- телефон: 011/ 7777 600,
- портал: <https://www.efaktura.gov.rs/>.

Радно време контакт центра је од понедељка до петка, 8–20 часова.

ПС

Трансакције за које се издаје електронска фактура, врсте и статуси електронских фактура

У складу са чланом 2. Закона о електронском фактурисању (даље: Закон) електронска фактура је:

- **захтев за исплату по основу трансакција са накнадом,**
 - **сваки други документ који утиче на исплату, односно висину исплате,**
 - **фактура која се издаје за промет без накнаде, као и примљене авансе,**
- који су издати, послати и примљени у структурираном формату који омогућава потпуно аутоматизовану електронску обраду података преко система електронских фактура (даље: СЕФ).

Под појмом „трансакција” подразумева се трансакција **са накнадом**, односно трансакција **без накнаде** између субјеката јавног сектора, између субјеката приватног сектора, односно између субјекта јавног и субјекта приватног сектора, **која се односи на испоруку добара, односно пружање услуга, укључујући и авансно плаћање.**

Дакле, субјекти су дужни да издају електронску фактуру за:

- извршен промет добара и услуга са накнадом,
 - извршен промет добара и услуга без накнаде и
 - авансна плаћања,
- без обзира на то да ли је поменути промет предмет опорезивања ПДВ-ом или се сматра изузетим или ослобођеним од обрачуна ПДВ-а.

Сходно наведеном, да би субјект имао обавезу да изда електронску фактуру, неопходно је да кумулативно буду задовољени следећи услови:

- 1. трансакција се врши између обвезника примене Закона;**
- 2. предмет трансакције је испорука добара, односно услуга, односно авансно плаћање за будућу испоруку (независно од ПДВ третмана испоруке);**
- 3. трансакција се врши уз накнаду (у новцу, ствари, услугама, правима) или без накнаде (без обзира на то да ли је реч о промету добара или о промету услуга).**

Напомињемо да обавеза издавања електронске фактуре не постоји, између осталог, ни за промет на

мало и примљени аванс за промет на мало у складу са законом који уређује фискализацију у складу са чланом 3. став 2. тачка 1) Закона.

Пример: Промет извршен страном лицу које није обвезник примене Закона

Субјект приватног сектора, обвезник ПДВ-а, пружио је услугу пројектовања за изградњу објекта на некој парцели у Републици Србији страном лицу. Да ли то лице има обавезу да изда електронску фактуру страном лицу?

У складу са инструкцијама из Интерног техничког упутства (поглавље 3.5.7. „Продаја”, креирање новог документа) „након отварања форме за креирање новог документа корисник врши одабир примаоца документа из листе примаоца који су претходно регистровани у систему еФактура [...] Правним лицима која се никада нису регистровала у систему еФактура није могуће послати документ путем платформе.”

У складу са наведеним субјект није дужан да изда електронску фактуру (већ издаје рачун као и пре него што је почео са применом Закона) јер се промет врши лицу које није корисник СЕФ-а. Међутим, с обзиром на то да се ради о промету који је опорезив ПДВ-ом, а за који није издата електронска фактура, домаћи обвезник има обавезу да изврши електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а у СЕФ-у. Напомињемо да субјекти приватног сектора ту обавезу имају почев од 1. 1. 2023. године.

Пример: Промет извршен правном лицу или предузетнику који није обвезник ПДВ-а и није се пријавио као добровољни корисник система

Обвезник ПДВ-а у јануару 2023. године извршио је промет добара предузетнику који није обвезник ПДВ-а и није се пријавио за коришћење СЕФ-а као добровољни корисник. Да ли издаје електронску фактуру?

Одговор је НЕ. Тај обвезник ПДВ-а сачиниће фактуру као и пре почетка примене Закона – у папирном или електронском облику (водећи рачуна о обавезним идентификационим ознакама лица

реч о предаји добара на основу уговора о продаји са одложеним плаћањем, **којим је уговорено да се право располагања преноси најкасније отплатом последње рате.**

4.6 Издавање електронске фактуре ради наплате износа који се наплаћују у име и за рачун другог лица или потражују за издатке који су плаћени у име и за рачун примаоца

У складу са чланом 17. став 4. Закона о ПДВ-у основица не садржи, између осталог, износе које обвезник ПДВ-а:

- наплаћује у име и за рачун другог, ако те износе преноси лицу у чије име и за чији рачун је извршио наплату и ако су ти износи посебно евидентирани;
- потражује за издатке које је платио у име и за рачун примаоца добара или услуга, ако су ти износи посебно евидентирани.

У рачуну који обвезник ПДВ-а издаје за промет добара или услуга посебно се исказују наведени износи, уз напомену о одредби Закона о ПДВ-у на основу које није обрачунат ПДВ, односно на основу које ти износи нису укључени у основицу за обрачун ПДВ-а – члан 17. став 4. тачка 2) односно 3). Примарни разлог за наведени третман је чињеница да се у том случају ради о потраживањима за накнаду за испоруке добара или услуга које је примаоцу добара односно услуга извршило треће лице, а не обвезник ПДВ-а (који врши наплату у име и за рачун испоручиоца, односно плаћање у име и за рачун примаоца).

Уколико се исти наплаћују уз накнаду за промет, они се посебно исказују на електронској фактури коришћењем пореске категорије ОЕ – *Није предмет ојорезивања ПДВ-ом 2.*

Такође, уколико се наведени износи зарачунавају накнадно или се врши само њихово зарачунавање (при чему лице које потражује те износе не врши промет), сматрамо да постоји обавеза издавања електронске фактуре коришћењем исте пореске категорије.

Уколико лице које врши наплату датих износа потражује накнаду (за услугу) од лица, корисника СЕФ-а, у чије име је извршило наплату, дужно је да изда електронску фактуру за услугу коју пружа (независно од начина наплате накнаде, нпр. умањењем износа који преноси лицу у чије име је извршило наплату).

Лице које врши испоруку треба да изда електронску фактуру за извршени промет и изврши

обрачун припадајућег ПДВ-а у складу са Законом о ПДВ-у. У складу са чланом 186. Правилника о ПДВ-у, у случају када обвезник ПДВ-а, на основу уговора закљученог са Републиком Србијом, њеним органима, органима територијалне аутономије или локалне самоуправе, наплаћује јединствену накнаду за промет добара и услуга који врше друга лица, рачун за промет тих добара и услуга издаје обвезник ПДВ-а који наплаћује јединствену накнаду, о чему доставља обавештење лицима која врше тај промет у року од пет дана по истеку календарског месеца. Јединственом накнадом сматра се накнада која се наплаћује за промет добара и услуга који врши више лица. У том случају издавање се електронска фактура без обрачуна ПДВ-а, применом пореске категорије ОЕ – *Није предмет ојорезивања 2,* док лица која врше промет (корисници СЕФ-а) имају обавезу да издају електронску фактуру крајњем кориснику са обрачунатим ПДВ-ом.

5 Издавање електронске фактуре од стране субјекта приватног сектора другом субјекту приватног сектора по основу промета који му је извршен пре 1. 1. 2023. године

С обзиром на то да је субјект приватног сектора у обавези да од 1. 1. 2023. године изда другом субјекту приватног сектора фактуру преко СЕФ-а, уколико је промет извршен пре 1. јануара 2023. године, а рачун за тај промет НИЈЕ издат (пре 1. 1. 2023. године), субјект приватног сектора у обавези је да другом субјекту приватног сектора изда рачун преко СЕФ-а. На пример, обвезник ПДВ-а извршио је промет добара другом обвезнику ПДВ-а 30. децембра 2022. године. По основу тог промета није издао рачун закључно са 31. децембром 2022. године и доставио га као и раније, путем мејла или поште. Рачун издаје 4. јануара 2023. године и у обавези је да га изда преко СЕФ-а. Као датум промета свакако ће бити наведен стварни датум промета, а то је 30. 12. 2022. године.

Подсећамо на то да приликом издавања фактуре у СЕФ није могуће унети (другачији) датум издавања путем корисничког интерфејса, с обзиром на то да се тај датум генерише аутоматски из система на дан слања фактуре (датум када фактура добија статус „Послато”).

ПС

Пореске категорије

Приликом креирања електронске фактуре као обавезан елемент на нивоу сваке ставке која се уноси у фактуру обавезно се врши одабир словне ознаке за одговарајућу пореску категорију. Када се електронска фактура састоји само од ставки са пореском категоријом која носи ознаку S, тада се не додаје основ пореске категорије, већ се само унесе одговарајуће пореске стопе за ПДВ, и то 10% или 20%. С друге стране, када се уноси било која ставка на фактури која има пореску категорију различиту од CS:

- бира се конкретна пореска категорија (нпр. АЕ, Z, Е, итд.);
- додаје се основ пореске категорије (што се чини избором основа из листе основа за одабрану пореску категорију, који се позива на релевантну одредбу Закона о ПДВ-у);
- уноси се број одлуке – само уколико постоји одлука на основу које се врши одабир конкретног основа пореске категорије.

Пре него што приступи креирању електронске фактуре издавалац треба да сагледа карактеристике трансакције коју спроводи из угла опорезивања ПДВ-ом како би изабрао исправну категорију на фактури. То значи да је неопходно да се утврди да ли се ради о промету добара или услуга:

- који је опорезив ПДВ-ом, при чему се даље сагледава да ли је порески дужник за тај промет лице које врши промет (и издаје електронску фактуру) или наручилац посла (лице којем издаје електронску фактуру);
- који је ослобођен ПДВ-а, са правом или без права на одбитак претходног пореза;
- чије је место промета иностранство, па промет није предмет опорезивања ПДВ-ом;
- који је изузет од опорезивања ПДВ-ом;
- за који се примењују посебни поступци опорезивања;
- који се врши без накнаде.

Када обвезник на једној електронској фактури исказује већи број различитих ставки, за сваку ставку посебно бира пореску категорију, односно основ пореске категорије. При томе, како тренутно ствари стоје:

- на једној фактури може да буде исказано више ставки које имају различиту пореску категорију, али

- на једној фактури није могуће исказати више ставки које имају исту пореску категорију, а различиту основу пореске категорије (што свакако не би требало да је случај).

Пример: Обвезник ПДВ-а фактурише свом купцу (наручиоцу посла) следеће:

1. превозне услуге у вези са извозом добара у складу са чланом 24. став 1. тачка 8) Закона о ПДВ-у;
2. накнаду коју је платио трећем лицу у име и за рачун наручиоца посла, која није део основице за обрачун ПДВ-а у складу са чланом 17. став 4. тачка 3) Закона о ПДВ-у;
3. услуге складиштења добара у магацин који се налази у иностранству, а намењен је искључиво за складиштење добара тог наручиоца посла – промет који није предмет опорезивања у складу са чланом 12. став 6. тачка 1) Закона о ПДВ-у.

У електронској фактури наводи:

1. ознаку категорије Z – пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза; основ: члан 24. став 1. тачка 8) Закона о ПДВ-у;
2. ознаку категорије ОЕ – није предмет опорезивања ПДВ-ом 2; основ: члан 17. став 4. тачка 3) Закона о ПДВ-у;
3. ознаку категорије О – није предмет опорезивања ПДВ-ом; основ: члан 12. став 6. тачка 1) Закона о ПДВ-у.

Поред свега, евентуални унос погрешног основа у оквиру исправно одабране пореске категорије не доводи до негативних пореских последица у складу с прописима о ПДВ-у, нити је прописима о електронском фактурисању за ту врсту пропуста предвиђена санкција.

Дакле, уколико је обвезник извршио промет по основу ког није имао обавезу обрачуна ПДВ-а и издао рачун без исказаног ПДВ-а, али је пропустио да упише одредбу на основу које није обрачунао ПДВ или је уписао погрешну одредбу, таква околност не може да буде основ за утврђивање обавезе за ПДВ у евентуалном поступку пореске контроле.

Наиме, напомена о одредби на основу које није обрачунат ПДВ јесте прописана као обавезан елемент рачуна, али нигде није прописано да, у слу-

накнаде, као и да поднесе пореску пријаву надлежном пореском органу у року који је прописан наведеним законом. По основу тог пореза на добит по одбитку издавалац фактуре на истој исказује умањење, односно анулира износ који потражује од купца за 1.000 динара.

Приликом креирања електронске фактуре корисник уноси засебан (нови) ред, односно ставку за коју врши одабир пореске категорије N, као и одабир пореске шифре ПДВ-РС-3-ДЗ, за умањење износа за плаћање због примене другог закона.

Књижење код продавца секундарне сировине:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	204	Купци у земљи	99.000	
	555	Трошкови пореза	1.000	
	659	Остали пословни приходи		100.000
- по фактури за испоручене секундарне сировине				
2.	241	Текући (пословни) рачуни	99.000	
	204	Купци у земљи		99.000
- по изводу за плаћање купца секундарних сировина				

Књижење код купца секундарних сировина:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	101	Материјал	100.000	
	435	Добављачи у земљи		99.000
	482	Обавезе за порезе, царине и друге дажбине		1.000
- за признавање набавке секундарне сировине				
2.	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	20.000	
	470	Обавезе за ПДВ по издатим фактурама по општој стопи		20.000
- за интјерни обрачун ПДВ-а				
3.	435	Добављачи у земљи	99.000	
	241	Текући рачун		99.000
- за плаћање ошкјуљених сировина и обрачун пореза по одбитку				
4.	489	Остале обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине	1.000	
	241	Текући рачун		1.000
- за плаћен порез по одбитку				

Редакција

Настанак пореске обавезе и право на одбитак претходног пореза по основу фактура издатих кроз Систем електронских фактура

Без обзира на то што се одредбе Закона о ПДВ-у које се односе на утврђивање настанка обавезе за ПДВ, као и одредбе које се односе на признавање права на одбитак претходног пореза – нису мењале, услед почетка примене Система електронских фактура (даље: СЕФ) приметно је да су се код неких обвезника појавиле недоумице у вези са тим у ситуацијама када је промет извршен у једном обрачунском периоду, а електронска фактура издата у наредном.

Дакле, одређивање настанка пореске обавезе по основу извршеног промета, као и права на одбитак претходног пореза по основу примљеног промета, у свему се врши у складу са одредбама Закона о ПДВ-у, без обзира на начин на који је сачињена и послата фактура за промет.

Штавише, чланом 7. став 2. Закона о електронском фактурисању (даље: ЗЕФ) истакнуто је да тај закон не утиче на примену одредаба закона којим се уређују обрачунавање и плаћање пореза на додату вредност и подзаконских аката усвојених на основу тог закона, као ни на примену одредаба закона којим се уређује рачуноводство у делу којим се уређује рачуноводствена исправа.

1 Настанак обавезе за ПДВ

У складу са чланом 16. Закона о ПДВ-у пореска обавеза настаје на дан када се најраније изврши једна од следећих радњи:

- 1) промет добара и услуга;
- 2) наплата односно плаћање, ако је накнада или део накнаде наплаћен односно плаћен у новцу пре про-

Књижење код обвезника ПДВ-а којем је промет извршен на дан 29. 7:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	131	Роба у магацину	100.000	
	490	Унапред обрачунати трошкови		100.000
- за уризнавање залиха и уријем у мајацин				

На дан 2. 8, када је издата електронска фактура, књижи:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
2.	490	Унапред обрачунати трошкови	100.000	
	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	20.000	
	435	Добављачи у земљи		120.000
- за фактуру добављача				

Такође, обвезник ПДВ-а има право на одбитак претходног пореза у оном пореском периоду у ком је примио авансни рачун по основу ког је и извршио авансну уплату.

Пример: Аванс плаћен у јулу, а електронска фактура (тип: авансна фактура) сачињена у августу

Обвезник ПДВ-а уплатио је аванс за који је порески дужник лицу које ће му извршити промет добара (којем је уплатио аванс) 29. јула 2022. године у износу од 120.000 динара – за будући промет добара који је опорезив општом стопом ПДВ-а. Прималац аванса је електронску авансну фактуру сачинио, издао и доставио путем Система електронских фактура 2. августа.

Књижење на 29. 7. 2022. године:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	152	Плаћени аванси за робу у земљи	120.000	
	241	Текући рачун		120.000
- за плаћени аванс				

Књижи 2. августа:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	272	ПДВ у датим авансима по општој стопи	20.000	
	152	Плаћени аванси за робу у земљи		20.000
- за право на одбитак претходног пореза по основу примљене авансне фактуре				

У случају када је порески дужник прималац услуге (купац добара), право на одбитак претходног пореза остварује у складу са чланом 28. став 5. Закона о ПДВ-у, којим је прописано да право на

одбитак претходног пореза може да оствари и порески дужник:

1) из члана 10. став 1. тачка 3) и став 2. т. 1)–5) наведеног закона, **под условом да је обрачунао ПДВ у складу са тим законом** и да примљена добра и услуге користи за промет добара и услуга из става 1. датог члана;

2) из члана 10. став 2. тачка 6) наведеног закона, под условом да поседује рачун претходног учесника у промету у складу са истим законом, да је обрачунао ПДВ у складу са тим законом и да ће та добра и услуге користити за промет добара и услуга из става 1. датог члана.

Дакле, материјални услов за одбитак претходног пореза неспорно мора да буде испуњен и у случају када је порески дужник обвезник ПДВ-а којем се врши промет добара или услуга. Што се тиче формалног услова – право на одбитак претходног пореза остварује у оном пореском периоду у ком је као порески дужник обрачунао ПДВ (извршио интерни обрачун ПДВ-а).

Овде ваља нагласити да поседовање рачуна који је издао претходни учесник у промету (лице које врши промет добара/услуга за који је порески дужник купца) НИЈЕ наведено као услов за остваривање права на одбитак претходног пореза.

Право на одбитак претходног пореза по основу интерно обрачуна ПДВ-а БИЛО је условљено поседовањем рачуна који је издао продавац (који није порески дужник за промет који врши) до 15. октобра 2015. године, а од тог дана примењује се измењени став 6. члана 28. Закона о ПДВ-у, који такав услов више не садржи.

Из угла примене ЗЕФ-а, обвезник ПДВ-а извршиће електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а по основу промета за који је порески дужник у оном обрачунском периоду у ком је настала обавеза за ПДВ кроз „Појединачни обрачун ПДВ-а“, у ком ће у пољу „Право на одбитак ПДВ-а“ изабрати једну од понуђених опција: „без права“, „делимично“, „у потпуности“ – у зависности од тога да ли су испуњени услови за одбитак, прописани чланом 28. став 1. Закона о ПДВ-у. Напомињемо да обавеза електронског евидентирања обрачуна ПДВ-а кроз СЕФ за субјекте приватног сектора настаје почев од 1. 1. 2023. године.

Теми електронског евидентирања обрачуна ПДВ-а кроз СЕФ посвећен је посебан чланак у овом броју часописа.

Промет без накнаде у смислу примене Закона о електронском фактурисању

Чланом 2. став 1. тачка 5) Закона о електронском фактурисању (даље: ЗЕФ) прописано је да електронску фактуру представља захтев за исплату по основу трансакција са накнадом, сваки други документ који утиче на исплату, односно висину исплате, фактура која се издаје **за промет без накнаде**, као и примљене авансе, који су издати, послати и примљени у структурираном формату који омогућава потпуно аутоматизовану електронску обраду података преко Система електронских фактура.

Из угла прописа о ПДВ-у, тачније чланом 164. став 1. тачка 3) Правилника о ПДВ-у прописано је да обвезник ПДВ-а нема обавезу да изда рачун из члана 42. Закона за промет добара и услуга без накнаде.

Изузетно, у складу са чланом 164. став 2. Правилника о ПДВ-у, обвезник ПДВ-а издаје рачун за промет добара и услуга без накнаде, и то за:

- 1) промет добара и услуга из члана 6. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ-у;
- 2) промет добара и услуга из члана 6а Закона о ПДВ-у;
- 3) промет добара и услуга за који се, у складу са чл. 11. и 12. Закона о ПДВ-у, сматра да је извршен у иностранству.

Без обзира на одредбе прописа о ПДВ-у, за промет без накнаде постоји обавеза издавања електронске фактуре, што је потврђено и у Мишљењу Министарства финансија бр. 011-00-268/2022-41 од 22. 4. 2022. године:

„Поред тога, у циљу правилног испуњавања обавеза субјеката јавног и приватног сектора указујемо на то да трансакција дефинисана ЗЕФ обухвата и активности које се у смислу ЗПДВ не сматрају прометом добара, односно услуга. Примера ради, ако обвезник ПДВ приликом набавке добара није имао право на одбитак претходног пореза, **промет без накнаде тих добара није предмет опорезивања ПДВ (ПДВ се не обрачунава и не плаћа), али по основу те трансакције постоји обавеза издавања електронске фактуре у складу са ЗЕФ.**

Напомињемо, у електронској фактури, у делу: цена, исказује се податак о износу основице за обрачунавање ПДВ (што значи да тај износ не садр-

жи ПДВ), односно податак о накнади (ако је реч о трансакцији на коју се ПДВ не обрачунава и не плаћа).”

У смислу прописа о ПДВ-у промет без накнаде:

- јесте предмет опорезивања ПДВ-ом уколико се изједначава са прометом уз накнаду;
- није предмет опорезивања ПДВ-ом уколико се не изједначава са прометом уз накнаду;
- изузет је од опорезивања ПДВ-ом у складу са чланом 6. Закона о ПДВ-у.

Без обзира на ПДВ третман промета који се врши без потраживања накнаде, из угла примене ЗЕФ-а, уколико се ради:

1. о трансакцији између обвезника ЗЕФ-а и
2. предмет трансакције је испорука добара, односно услуга (независно од ПДВ третмана испоруке), **постоји обавеза издавања електронске фактуре.**

ПДВ третман наведених испорука утицаће на избор пореске категорије приликом издавања електронске фактуре, али је обавеза издавања електронске фактуре неупитна.

ЗЕФ-ом и подзаконским актима који су донети на основу њега није прописан рок у ком је неопходно издати електронску фактуру у односу на дан настанка трансакције, односно у односу на датум испоруке добара или пружање услуга, укључујући и авансно плаћање. Такође, ни Законом о ПДВ-у ни Правилником о ПДВ-у није прописан рок за издавање рачуна. Дакле, иако је за промет добара и услуга без накнаде прописима о електронском фактурисању утврђена обавеза издавања електронске фактуре – датум издавања електронске фактуре не мора да буде исти као датум промета, већ може да буде и неки каснији датум.

У складу с инструкцијама из Интерног техничког упутства корисник уноси фактуру без накнаде (укупна вредност 0) на следећи начин:

1. уноси све ставке са одређеном пореском категоријом;
2. анулирање обавља уносом ставке са минусном количином и категоријом N, и то за сваку унуту пореску стопу;

■ уступање ресторана без накнаде лицу које ће припремати храну за потребе запослених код обвезника (услуга смањује расходе обвезника).

Напомињемо да и у датим случајевима обвезници електронског фактурисања треба да одреде момент када се сматра да је извршен промет добара или услуга без накнаде, у складу са прописима о ПДВ-у, као и да (најраније) тада издају електронску фактуру (или након тог дана). Подсећамо и на то да се, у складу са прописима о ПДВ-у, не сматра нужно да је промет услуге извршен последњег дана календарског месеца. У случају временски ограничених услуга које се врше без накнаде, промет услуге извршен је у моменту окончања пружања услуге или након периода од дванаест месеци (ако је период пружања услуге дужи).

Уколико су услуге пружене лицу које није корисник СЕФ-а, а за њих не постоји обавеза обрачунавања ПДВ-а, корисник СЕФ-а није дужан да изврши електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а.

Примери пружања услуге без накнаде, које су извршене у непословне сврхе, па **јесу предмет опорезивања ПДВ-ом**, при чему за њих постоји обавеза издавања електронске фактуре, јесу:

■ давање средстава обвезника на коришћење без накнаде општини, чиме обвезник не утиче на повећање својих прихода или смањење својих расхода;

■ давање позајмица у непословне сврхе, с тим што би се позајмицом која није дата у пословне сврхе сматрало и давање исте правном лицу са којим давалац позајмице нема никакву пословну сарадњу, коју унапређује тиме што му је дао и позајмицу, односно давалац позајмице неће због тог чина – давања позајмице – у будућности имати повећање прихода или смањење расхода.

Уколико су услуге пружене лицу које није корисник СЕФ-а, а за њих постоји обавеза обрачунавања ПДВ-а, корисник СЕФ-а дужан је да изврши електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а.

Редакција

Промети поводом којих се НЕ издаје електронска фактура

У складу са чланом 2. став 1. тачка 5) Закона о електронском фактурисању (даље: ЗЕФ) електронска фактура је захтев за исплату по основу трансакција са накнадом, сваки други документ који утиче на исплату, односно висину исплате и фактура која се издаје за промет без накнаде, као и примљене авансе, који су издати, послати и примљени у структурираном формату који омогућава потпуно аутоматизовану електронску обраду података преко система електронских фактура.

У претходним текстовима у овом броју часописа појашњено је издавање електронске фактуре у случајевима када то налаже ЗЕФ, а у овом тексту биће представљене ситуације када је извршена трансакција, али не постоји обавеза издавања електронске фактуре.

1 Промет добара или услуга је издат фискални рачун у складу са Законом о фискализацији

У складу са чланом 3. став 2. тачка 1) ЗЕФ-а, обавеза издавања електронске фактуре НЕ постоји за **промет на мало и примљени аванс за промет на мало у складу са законом који уређује фискализацију**.

С тим у вези, уколико обвезник ПДВ-а фискализује промет на мало (или примљени аванс) извршен другом обвезнику ПДВ-а преко електронског фискалног уређаја у складу са одредбама Закона о фискализацији, није у обавези да издаје електронску фактуру.

вредност) у односу на порески период у којем је примљен аванс.

Међутим, када субјект приватног сектора изда профактуру (предрачун) субјекту јавног сектора у циљу наплате новчаних средстава која не представљају накнаду за будући промет добара или услуга тог субјекта приватног сектора, субјект приватног сектора нема обавезу да изда електронску фактуру субјекту јавног сектора по основу пријема тих новчаних средстава. Наиме, када субјект приватног сектора, у конкретном случају 'ХХ' из Београда, који врши наплату накнаде за услуге превоза у Интегрисаном тарифном систему у име и за рачун града Београда, на основу Уговора о јавно-приватном партнерству у обављању делатности експлоатације и одржавања система за наплату карата и управљањем возилима у јавном линијском превозу путника у Београду, на основу издате профактуре (предрачуна) наплати накнаду и изврши продају карата за превоз који врше друга лица, у име и за рачун града Београда, 'ХХ' из Београда **нема обавезу издавања електронске фактуре по основу наплаћених новчаних средстава, већ има обавезу да изда електронску фактуру по основу продатих карата у складу са ЗЕФ. У електронској фактури за продате карте за које је накнада наплаћена у целокупном износу, у делу: 'Напомена', 'ХХ' из Београда наводи да по основу те електронске фактуре не постоји обавеза за плаћање.**

Пример: За извршен промет обвезник накнаду потражује од трећег лица

Субјект приватног сектора А врши промет уз накнаду од 800.000 динара (плус ПДВ) другом субјекту приватног сектора – Б. Чак 80% накнаде са обрачунатим ПДВ-ом плаћа му обвезник Б, а преосталих 20% накнаде лице Ц (такође субјект приватног сектора).

У конкретном случају обвезник А издаје електронску фактуру обвезнику Б (којем врши промет) са исказаним целокупним износом накнаде, односно пореске основице и обрачунатим ПДВ-ом применом одговарајуће пореске стопе. У фактури наводи напомену да по основу те фактуре не постоји обавеза плаћања за 20% фактурисане накнаде.

Обвезник А не издаје електронску фактуру лицу Ц за део накнаде (20%) који то лице плаћа обвезнику А. Изузетно, уколико је лице Ц субјект јавног сектора који плаћање врши преко рачуна трезора, обвезник А издаје електронску фактуру субјекту јавног сектора у износу бруто накнаде коју од њега потражује – 192.000 (20% од вредности промета од 800.000 динара + ПДВ по стопи од 20%) – без обрачуна ПДВ-а, односно коришћењем пореске категорије ОЕ – *Није предмет ојорезивања 2.*

Корисник СЕФ, по нашем мишљењу, нема обавезу да изда електронску фактуру по основу чланарине коју плаћа други корисник СЕФ-а за стицање својства члана или продужење чланства, под претпоставком да чланарина не представља накнаду за промет добара или услуга.

ПС

Редакција

Електронско евидентирање обрачуна ПДВ-а у СЕФ-у

Субјекти приватног сектора имају обавезу електронског евидентирања обрачуна ПДВ-а, у складу са одредбама члана 4. Закона о електронском фактурисању (ЗЕФ), почев од 1. 1. 2023. године.

С тим у вези потребно је указати на одредбе тог закона и њихову практичну примену.

Чланом 4. ЗЕФ-а приписано је следеће:

■ Став 1: Обавезу електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у Систему електронских фактура **има порески дужник** у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност, који је **обвезник пореза на додату вредност, као и субјект јавног сектора, правно лице, односно предузетник који није обвезник пореза на додату вредност, ОСИМ:**

1) обвезника пореза на додату вредност за промет добара и услуга које је извршио, укључујући и

5 Како ће правна лица и предузетници који нису обвезници ПДВ-а евидентирати обрачун ПДВ-а?

У складу са чланом 4. став 1. Закона обавезу електронског евидентирања обрачуна пореза на додату вредност у Систему електронских фактура **има порески дужник** у складу са законом којим се уређује порез на додату вредност, који је обвезник пореза на додату вредност, као и субјект јавног сектора, **правно лице, односно предузетник који није обвезник пореза на додату вредност**, осим:

- 1) обвезника пореза на додату вредност за промет добара и услуга који је извршио, укључујући и примљени аванс за тај промет, за који издаје електронску фактуру у складу са наведеним законом;
- 2) пореског дужника за увоз добара.

На основу наведене одредбе може да се закључи да ће почев од 1. 1. 2023. године сви порески дужници у смислу Закона о ПДВ-у бити у обавези да интерни обрачун ПДВ-а изврше преко Система електронских фактура. То даље значи да

ће правна лица и предузетници који нису обвезници ПДВ-а, али јесу порески дужници у складу са чланом 10. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ-у, морати да се региструју у Систему електронских фактура (као добровољни корисници) да би испунили обавезу обрачуна ПДВ-а.

Уз наведено треба имати у виду и то да је, према члану 5. став 6. Закона, у случају када се **пријави као добровољни корисник Система електронских фактура, субјект у обавези да користи Систем електронских фактура у текућој и наредној календарској години.**

Уколико надлежни органи не промене свој став, то би значило да предузетник паушалац или мали обвезник у текућој и наредној години (дакле у 2023. и 2024. години) мора да издаје и прима електронске фактуре путем СЕФ-а само због чињенице да се нпр. рекламирао на Гуглу, па је по основу примљене фактуре страног лица у обавези да, као порески дужник из члана 10. став 1. тачка 3) Закона о ПДВ-у, обрачуна ПДВ.

ПС

Редакција

Чување електронских фактура

Чување електронских фактура уређено је чланом 15. Закона о електронском фактурисању (даље: ЗЕФ) и Уредбом о условима и начину чувања и стављања на увид електронских фактура и начину обезбеђивања веродостојности и интегритета садржине фактура у папирном облику (даље: Уредба о чувању). Поред њих, приликом чувања и архивирања електронских фактура потребно је испунити и захтеве:

- Закона о рачуноводству („Сл. гласник РС” бр. 73/2019 и 44/2021 – други пропис),
- Закона о електронском документу, електронској идентификацији и услугама од поверења у електронском пословању и подзаконских аката релевантних за поуздано електронско чување („Сл. гласник РС” бр. 94/2017 и 52/2021),
- Закона о архивској грађи и архивској делатности („Сл. гласник РС” бр. 6/2020) и Уредбе о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе

и документарног материјала у електронском облику („Сл. гласник РС” бр. 107/2021 и 94/2022), која је донета на основу наведеног закона, као и

- прописа о информационој безбедности.

Субјекти који су корисници Система електронских фактура (даље: СЕФ) имају на располагању више опција за чување електронских фактура (свих врста) и све остале документације која се шаље у прилогу електронске фактуре. Која од расположивих опција за чување може да се користи, првенствено зависи од чињенице да ли је у питању субјект јавног сектора или субјект приватног сектора, односно добровољни корисник СЕФ-а, односно порески пуномоћник страног правног лица, али и од одлуке конкретног субјекта.

Електронска фактура издата или примљена од стране субјекта јавног сектора чува се трајно у СЕФ-у.

Уколико се конкретни субјект определи да електронске фактуре чува у електронском облику, у сопственом информационом систему или код информационог посредника, тада је, према члану 14. став 2. наведеног закона, потребно да донесе и општи акт о начину евидентирања, заштите и коришћења електронских докумената. При томе не постоји законска обавеза да надлежни јавни архив даје сагласност на тај акт.

Кључна обавеза ствараоца и имаоца архивске грађе и документарног материјала у електронском облику (где се сврставају електронске фактуре) прописана је чланом 11. Закона о архивској грађи и архивској делатности, а то је да је стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала у електронском облику дужан да користи информациони систем и да спроводи процедуре и поступке везане за управљање документима, који гарантују заштиту, аутентичност, веродостојност, целовитост и употребљивост електронских докумената. Стваралац и ималац архивске грађе и документарног материјала припрему архивске грађе и документарног материјала за поуздано електронско чување и поуздано електронско чување архивске

грађе и документарног материјала врши у складу са прописима којима се уређује поуздано електронско чување, али и у складу са прописима који су донети на основу наведеног закона.

Јединствене техничко-технолошке захтеве и процедуре за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику уредила је Влада Уредбом о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику („Сл. гласник РС” бр. 107/2021 и 94/2022).

Напомињемо да се Уредба о јединственим техничко-технолошким захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику примењује од 1. јануар 2024. године, с тим што је осврт на одредбе те уредбе објављен у броју 10/2022 овог часописа, на стр. 87, у чланку под називом „Коментар Уредбе о захтевима и процедурама за чување и заштиту архивске грађе и документарног материјала у електронском облику”.

ПС

Производња и промет ракије – правни и порески аспект

Када би у српској митологији постојала аналогија грчкој, вино сигурно не би било пиће богова, већ ракија. Ракија, као традиционално пиће у Србији, производи се једноструком или двоструком дестилацијом (некад чак и троструком) смеше која се добија алкохолним врењем воћа, ражи, кромпира и сличних биљака. После прве дестилације добија се тзв. мека ракија, која садржи мањи проценат алкохола (у свакодневном говору јачина се обично мери градусима). Другом дестилацијом (тзв. препеченица) побољшава се квалитет ракије и повећава проценат садржине алкохола. Често се меша са разним травама, вишњом, орахом и медом.

Ракија за личну потрошњу не мора да испуњава никакве прописане услове, али је забрањен њен промет. Услови за производњу и промет ракије прописани су пре свега:

- Законом о безбедности хране („Сл. гласник РС” бр. 41/2009 и 17/2019) и
- Законом о јаким алкохолним пићима („Сл. гласник РС” бр. 92/2015).

1 Правни аспект производње и промета ракије

Ракија припада категорији хране, поткатегорија пиће – алкохолно пиће. Наиме, чл. 4. ст. 1. т. 25) и ст. 2. Закона о безбедности хране дефинисано је да се храном сматра и пиће.

Закон о безбедности хране представља основни пропис којим се уређују услови за безбедност хране, обавезе и одговорности субјеката при пословању храном, систем брзог обавештавања и узбуђивања, хитне мере и управљање кризним ситуацијама, хигијена и квалитет хране. Сходно чл. 15. Закона о безбедности хране производњом и прометом хране могу да се баве правно лице и предузетник који су регистровани у Регистру привредних субјеката и уписани у **Централни регистар објеката** (даље: Централни регистар) који води Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (даље: Министарство). Производњом хране која је намењена промету може да се бави и физичко лице у складу са прописом којим се уређује област вете-

ринарства, односно област здравља биља, које је уписано у Централни регистар.

У Централном регистру воде се подаци о:

- 1) одобреним објектима и
- 2) регистрованим објектима.

Објекти за производњу и промет хране одобравају се или региструју у складу са посебним прописима. Правно лице и предузетник не могу да отпочну производњу и промет хране пре уписа у Централни регистар, односно у регистар утврђен посебним прописом, а физичко лице пре уписа у Централни регистар.

Забрањено је стављање у промет хране која није безбедна. Храна није безбедна ако је штетна по здравље људи. У складу са чл. 26. Закона о безбедности хране, безбедност хране утврђује се на основу:

- 1) услова у свакој фази производње, прераде и промета хране, као и припреме и начина конзумирања хране од стране потрошача, у складу са њеном наменом;
- 2) информација које су доступне потрошачу, међународне потврде (сертификате), докумената који прате храну у промету и података на декларацији који се односе на спречавање специфичних штетних деловања појединих врста или категорија хране на здравље људи.

Штетност хране по здравље људи утврђује се на основу:

- 1) могућих непосредних или посредних, краткорочних или дугорочних штетних утицаја те хране по здравље потрошача, као и могућих утицаја на здравље будућих генерација;
- 2) могућих кумулативних токсичних деловања;
- 3) посебне здравствене осетљивости специфичне категорије потрошача када је храна намењена тој категорији потрошача.

У свим фазама производње, прераде и промета хране мора да буде обезбеђена следљивост. Следљивост је могућност праћења хране, сировина или супстанци намењених или за које се очекује да ће бити уграђене у храну кроз све фазе производње, прераде и промета. Субјект у пословању храном дужан је да идентификује сваки субјект од којег

се ојределии да користи више плаћену акцизу као јорески кредити у односу на обавезу по основу акцизе или да користи више плаћену акцизу за намирење досијелих обавеза по друом основу, иуишем ирекњижавања.”

Обрачунавање и плаћање акцизе **одлаже се** (чл. 20а ЗоА) ако се акцизни производи отпремају из:

- 1)** производног погона произвођача у његово акцизно складиште;
- 2)** акцизног складишта произвођача у његово друго акцизно складиште.

Овлашћени држалац акцизног складишта може да буде произвођач акцизних производа који је добио акцизну дозволу. Према томе, моменат обрачуна акцизе могуће је одложити само уколико обвезник акцизе поседује акцизну дозволу, за чије је добијање потребно испуњавање прописаних услова (уколико произвођач ракије у конкретном случају поседује дозволу за отпремање производа из производног погона у акцизно складиште, одлаже му се обрачунавање и плаћање акцизе). Овлашћени држалац акцизног складишта за алкохолна пића може да буде произвођач алкохолних пића који је уписан у одговарајући регистар Управе, односно Пореске управе – Централне. Акцизну дозволу издаје на две године министар финансија доношењем решења (које је коначно у управном поступку), а по претходно прибављеном мишљењу надлежне организационе јединице Пореске управе, при чему иста може да се обнови. Контролу отпремања односно допремања акцизних производа у акцизно складиште врши порески инспектор теренске контроле. Услови и поступак за добијање, обнављање и одузимање акцизне дозволе, начин и контролу отпремања и допремања производа у акцизно складиште и вођење евиденција у акцизном складишту прописани су Правилником о условима и поступку за добијање, обнављање и одузимање акцизне дозволе, начину и контроли отпремања и допремања производа у акцизно складиште и о вођењу евиденције у акцизном складишту („Сл. гласник РС” бр. 41/2009, 99/2012, 64/2013, 67/2015 и 44/2018).

Сходно чл. 39. ЗоА право на **рефакцију** плаћене акцизе има:

- лице које је извезло акцизни производ набављен у земљи непосредно од произвођача, односно увозника акцизног производа,
- лице – увозник акцизног производа који је тај производ извезао,
- купац акцизних производа одузетих у поступку контроле, односно у поступку принудне наплате из чл. 6. ст. 2. т. 5) наведеног закона, који је извезао акцизни производ набављен у земљи од стране државног органа који продаје те акцизне производе (претходно је објашњено да заплена алкохолна пића не могу да буду предмет продаје, па се дата одредба не примењује),
- купац акцизних производа који је извезао акцизни производ набављен у земљи од лица из чл. 6. ст. 2. т. 5а) наведеног закона, који продаје акцизне производе који су стечени у складу са законом и воде се у пословним књигама тог лица, а није произвођач односно увозник тих акцизних производа.

Рефакцију акцизе лице остварује на основу писаног захтева који подноси Пореској управи, уз доказ да је платило рачун произвођача акцизног производа са исказаном акцизом, рачун увозника акцизног производа са исказаном акцизом која је плаћена при увозу, односно јединствену царинску исправу којом се доказује да је акциза плаћена при увозу, као и доказ да су производи извезени (чл. 40. ЗоА). Ближи услови за рефакцију прописани су Правилником.

У случају нпр. враћања ракије из иностранства због неодговарајућег квалитета, лице које је прво било извозник, а сада се појављује као увозник, има право на рефакцију плаћене акцизе. Такође, у складу са чл. 26. ст. 1. т. 1б) ЗПДВ, не плаћа се ПДВ на увоз добара која су извезена, а у Републику се враћају непродата или зато што не одговарају обавезама које проистичу из уговора, односно пословног односа на основу ког су била извезена.

ПС

Рачуноводствено обухватање подизања вишегодишњих засада и производње ракије

Увод

Вишегодишњи засади сврставају се у стална биолошка средства која се у пословним књигама признају и вреднују у складу са:

- МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема,
- одељком 34 МСФИ за МСП – Специјализоване активности и
- чланом 21. Правилника о начину признавања, вредновања, презентације и обелодањивања позиција у појединачним финансијским извештајима микро и других правних лица („Сл. гласник РС” бр. 89/2020 – даље: Правилник за микро и друга правна лица).

У складу са тачком 6. МРС 16 вишегодишњи засад је жива биљка која:

- (а) користи се при производњи пољопривредних производа или њиховом снабдевању;
- (б) требало би да доноси плод у више од једног периода;
- (ц) за коју постоји мала вероватноћа да ће бити продата као пољопривредни производ, осим могуће продаје као отпад.

Стандард даље упућује на тачке 5А и 5Б МРС 41 – *Пољопривреда* у вези са разматрањем дефиниције вишегодишњег засада, при чему је у њима наведено следеће:

Биолошка средства која нису вишегодишњи засади су:

- (а) биљке које се узгајају да би се убирале као пољопривредни производ (на пример, дрвеће које се узгаја за дрвну грађу),
- (б) биљке које се узгајају ради производње пољопривредних производа када постоји више него мала вероватноћа да ће ентитет такође убирати и продавати те биљке као пољопривредни производ, осим могуће продаје на отпад (на пример, дрвеће које се узгаја ради својих воћних плодова и за дрвну грађу) и
- (ц) једногодишње биљке (на пример, кукуруз и пшеница).

Када се вишегодишњи засади више не користе ради давања приноса, могу да се посеку и продају као отпадни материјал, на пример да се користе као

дрво за ложење. Таква могућа продаја на отпад не спречава могућност да биљка испуњава дефиницију вишегодишњег засада.

Полазећи од тачке 4. МРС 41 у наставку су издвојени примери биолошких средстава, пољопривредних производа и производа који су резултат прераде након убиранија, из угла теме која је предмет разматрања у овом чланку:

Вишегодишњи засади	Пољопривредни производ	Производи који су резултат прераде након убиранија
Винова лоза	Грожђе	Вино Ракија
Засад воћа	Убрано воће	Ракија Сок од воћа Џем од воћа Компот од воћа

1 Евидентирање набавке пољопривредног земљишта

Улагања у вишегодишње заседе природно су везана за пољопривредно земљиште на ком се налазе. Међутим, вишегодишњи засади и пољопривредна земљишта представљају засебну имовину која се разматра одвојено.

Пољопривредно земљиште је имовина која има неограничен век трајања и не подлеже обрачуна амортизације. Набавка пољопривредног земљишта рачуноводствено се прати на рачуну 027 – *Некретнине, постројења и опрема у припреми*, све до стављања вишегодишњег засада у употребу. У вредност земљишта укључује се набавна цена земљишта по рачуну добављача, порез на пренос апсолутних права – ако пада на терет купца, трошкови адвоката, нотара, трошкови геодета и уписа у земљишне књиге, као и други трошкови који настају у вези са стицањем земљишта.

Стављањем вишегодишњег засада у употребу, преносом са рачуна 037 на рачун 031, врши се пренос земљишта са рачуна 027 на рачун 020.

Када се купује земљиште на ком се већ налази вишегодишњи засад, важно је утврдити која је вредност земљишта а која засада како би се при

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
14.	960	Готови производи	3.090.000	
	950	Носиоци трошкова – производња вина		3.090.000
- за пријем јошвојој производа – вина на залихе јошвојој производа				

15. Друштво је продало велепродавцу 5.000 литара вина по цени од 500 динара по литру (плус ПДВ).

Књижење продаје у финансијском књиговодству:

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
15.	204	Купци у земљи	3.000.000	
	470	Обавезе за ПДВ по издатим фактурама по општој стопи		500.000
	614	Приходи од продаје производа и услуга на домаћем тржишту		2.500.000
- за продају вина				

Књижење у погонском књиговодству:

Ред. бр.	Кonto	Опис	Дуг.	Потр.
15.	980	Трошкови продатих производа	1.030.000	
	960	Готови производи		1.030.000
- за трошкове продајних јошвојој производа – вина				
15a	904	Рачун за преузимање прихода	2.500.000	
	986	Приходи по основу производа		2.500.000
- за преузимање прихода од продаје вина				

Продаја произведене ракије рачуноводствено се обухвата на начин који је појашњен у претходном примеру.

ПС

Политика накнада директорима и члановима надзорног одбора као нова обавеза јавних акционарских друштава

Политика накнада је нови институт који је уведен последњим изменама Закона о привредним друштвима, при чему је циљ увођења тог института да се утврде јасна и прецизна правила на основу којих ће се исплаћивати накнаде директорима и члановима надзорног одбора.

Последњим изменама Закона о привредним друштвима из 2021. године уведена је нова обавеза за јавна акционарска друштва – да имају политику накнада директорима и члановима надзорног одбора ако је управљање друштвом дводомно, затим да саставе и јавно објаве извештаје о тим накнадама, као и да политику накнада учине бесплатно јавно доступном за све време њене примене.

Наведена обавеза не односи се на акционарска друштва која нису јавна, тј. затворена акционарска друштва. У затвореним акционарским друштвима, за разлику од јавних, нема јавне емисије и трговине, осим при отварању, она не подлежу надзору Комисије за хартије од вредности, немају обавезу извештавања јавности о пословању, а допуштено им је да аутономно ограниче преносивост акција. Самим тим што нејавна акционарска друштва немају обавезу извештавања јавности о пословању, ни обавеза објављивања политике накнада не би била у складу са природом и обавезама нејавних акционарских друштава.

Чланом 56. Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС” бр. 109/2021) прописано је да су јавна акционарска друштва дужна да се ускладе са одредбама наведеног закона које се односе на накнаде у јавним акционарским друштвима у року од годину дана од дана ступања на снагу тог закона.

С обзиром на то да је поменути закон ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, што значи 27. 11. 2021. године, јавна акционарска друштва дужна су да се ускладе са одредбама истог у погледу политике накнада закључно са

27. 11. 2022. године. То је крајњи рок, с тим што је, наравно, пожељно да се то уради што пре. Из практичних разлога најбоље је да се усклађивања изврше на редовној годишњој седници скупштине друштва, тако да због политике накнада не би морала да се сазива ванредна седница скупштине друштва.

Пре него што се почне са образлагањем обавезе доношења политике накнада, као новог института, предвиђеног Законом о привредним друштвима, потребно је посветити се питању радног ангажовања директора, али и обавези и начину исплате за њихов рад. Закон о раду у члану 48. предвиђа да директор може да заснује радни однос на неодређено или одређено време. У случају да директор не заснује радни однос, међусобна права, обавезе и одговорности директора који није засновао радни однос и послодавца уређују се уговором. Лице које обавља послове директора без заснованог радног односа има право на накнаду за рад и друга права, обавезе и одговорности у складу са уговором.

Закон о раду није се изјаснио о питању висине накнаде, тако да није прописао колика поменута накнада мора да буде. По мишљењу аутора овог текста, накнада за директора који није засновао радни однос не би смела да буде нижа од минималне зараде. То мишљење може да се поткрепи ставом Врховног касационог суда, који је изречен у Пресуди Рев2 1455/2013 од 3. 4. 2014. године, у чијем је образложењу констатовано следеће: „У случају да лице које обавља послове директора није засновало радни однос, онда то лице има право на накнаду за рад која има карактер зараде и друга права и обавезе у складу са уговором којим се уређују међусобна права и обавезе тог лица и послодавца.” Уколико се Врховни касациони суд изјаснио да накнада за рад директора има карактер зараде, онда се, по мишљењу аутора овог текста, може закључити да на ту накнаду треба да се примене одредбе о минималној заради.

глед у којој су мери у измењеној политици накнада узети у обзир гласови и мишљења акционара о политици накнада и извештај о накнадама.

Закон даје могућност друштву и да привремено одступи од политике накнада, али само под условом да су самом политиком предвиђени услови за то одступање и ако су предвиђени елементи политике од којих може да се одступи и начин на који се то одступање спроводи, и само ако се ради о изузетним околностима, неопходним за остваривање дугорочних интереса и одрживости друштва у целини или за очување имовине друштва. **Дакле, политика накнада може, али не мора да садржи одреду о привременом одступању од политике накнада. Уколико сама политика накнада ту одредбу не садржи, друштво нема право да од исте одступи. Све и кад је предвиђено одступање, оно може да буде само привременог, а не трајног карактера (мада Закон не предвиђа колико „привременост” може да траје). Одступање не може да се успостави због тренутних и текућих потреба. Оно може да се одреди само у случају спровођења неопходних дугорочних интереса или у случају очувања имовине друштва. Закон не прецизира колика је вредност имовине чије се очување одступањем постиже, али је логично да мора да се ради о великој имовини, са значајним учешћем у целокупној имовини друштва.**

Одбор директора, односно надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, или комисија за накнаде, ако је образована, сачињава једном годишње јасан, свеобухватан и разумљив извештај о свим накнадама које је друштво или са њим повезано друштво које послује у оквиру исте групе друштава исплатило или се обавезало да исплати сваком појединачном садашњем и бившем члану одбора директора, односно надзорног одбора у последњој пословној години која претходи години у којој се сачињава извештај. **Извештај о накнадама** треба да садржи елементе који се односе на већ описане битне елементе саме политике накнада. Поред тога, извештај о накнадама мора да садржи и упоредни приказ годишњих измена накнада, пословних резултата друштва и просечних зарада запослених са пуним радним временом, осим директора, за последњих пет пословних година које претходе години у којој се извештај сачињава, као и објашњење да ли је друштво отклонило, и ако јесте, на који начин разлоге због којих скупштина није усвојила извештај о накнадама за претходну

пословну годину. **Извештај о накнадама подлеже обавезној ревизији од стране ревизора који врши ревизију годишњих финансијских извештаја друштва.** Друштво је дужно да извештај о накнадама објави на својој интернет страници након седнице скупштине на којој се расправљало о том извештају. **Извештај о накнадама мора да буде бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва.**

О политици накнада одлучује скупштина друштва, а одбор директора, односно надзорни одбор предлаже скупштини друштва политику накнада најмање на четири године. Питање је да ли је то најбоље решење јер политику накнада предлажу управо лица на која се та политика односи. **О политици накнада, доношењу и изменама одлучује скупштина друштва.** Ако друштво има усвојену политику накнада, а скупштина друштва не усвоји предложену нову политику накнада, друштво наставља да исплаћује накнаде члановима одбора директора, односно надзорног одбора у складу са постојећом усвојеном политиком.

Ако не објави извештај о накнадама, или ако извештај о накнадама не буде бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва, или ако не објави политику накнада која је усвојена на седници скупштине заједно са датумом одржавања те седнице и резултатима гласања, јавно акционарско друштво одговорно је за привредни преступ, за који је предвиђена новчана казна од 200.000 до 2.000.000 динара. За привредни преступ казниће се и одговорно лице у друштву новчаном казном од 40.000 до 200.000 динара. Што се одговорног лица тиче, поставља се питање ко је то у сваком конкретном случају. То треба утврђивати од случаја до случаја јер постоје разни разлози због којих је до привредног преступа дошло, тј. до кажњивог понашања може да дође чињењем или нечињењем разних органа у јавном акционарском друштву.

Као што се види, у казним одредбама Закона о привредним друштвима нису предвиђени привредни преступи или прекршаји у случају да сама садржина политике накнада није у складу са одредбама закона, што отвара могућности за разна произвољна тумачења, иако је јасна интенција законодавца да политику накнада императивно одреди, тако да иста буде јасна, доступна и разумљива. Питање је колико ће се са тим успети.

Донације које се признају у пореском билансу даваоца донације

Закон о порезу на добит правних лица („Сл. гласник РС” бр. 25/2001... и 118/2021 – даље: Закон) у члану 15. пружа могућност привредним субјектима да улажу своја средства у одређене непословне сврхе – донације, за шта могу да добију и пореске олакшице, у вези са чим више детаља следи у наставку.

1 Које донације и у ком обиму се признају у пореском билансу

Потребно је најпре разјаснити да је „донација” реч латинског порекла чије је значење даровање или поклањање, а може да се тумачи и као акт о поклањању. Донација обично подразумева давање у новцу, стварима или услугама. **Донатор** (физичко или правно лице које даје донацију – поклонодавац, дародавац) има право не само да тражи већ и да добије информације од **примаоца донације** (поклонопримца) о томе како су утрошена донирана средства. Међутим, донатор нема право да за износ донације тражи било какву противуслугу јер је **донаторство** бестеретни правни посао при којем донатор нешто поклања, а прималац донације не даје накнаду нити противуслугу за тај примљени поклон.

Према **Закону о донацијама и хуманитарној помоћи** („Сл. лист СРЈ” бр. 53/2001, 61/2001 – испр., 36/2002, и „Сл. гласник РС” бр. 101/2005 – др. закон – даље: Закон о донацијама) у Републици Србији донације могу да примају државни органи, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа, јавне установе, друге организације и заједнице које не остварују добит, као и домаће и стране хуманитарне организације, али не и политичка странка. **Донације, у смислу Закона о донацијама, могу да буду:**

- у роби (осим дувана и дуванских прерађевина, алкохолних пића и путничких аутомобила),
- услугама,
- новцу, хартијама од вредности,
- имовинским и другим правима.

Привредна друштва или друга правна лица основана ради стицања добити, као и **предузетни-**

ци у систему самоопорезивања (**који воде пословне књиге**), могу да дају донацију у новцу, роби или услугама и тако остваре пореске олакшице у том смислу да се наведени издаци (давања) признају као расход. По том основу могу и да умање пореску основицу за обрачун пореза на добит правних лица, односно пореза на приход од обављања самосталне делатности.

У вези са признавањем расхода који настају по основу дате донације у пореском билансу донатора, од значаја су одредбе члана 15. ставови 1. и 3. Закона, којима је прописано да се **као расход у пореском билансу пореског обвезника пореза на добит правних лица (даље: порески обвезник) признају:**

1) издаци у збирном износу највише до 5% од укупног прихода за (став 1):

(1) здравствене, образовне, научне, хуманитарне, верске и спортске намене, заштиту животне средине, као и давања учињена установама, односно пружаоцима услуга социјалне заштите основаним у складу са законом који уређује социјалну заштиту, **(2)** хуманитарну помоћ, односно отклањање последица насталих у случају ванредне ситуације, које је учињено Републици, аутономној покрајини, односно јединици локалне самоуправе;

2) издаци за улагања у области културе, укључујући и кинематографску делатност – највише до 5% од укупног прихода (став 3).

Сва наведена издвајања – донације јесу добротворна улагања у одређене области друштвеног живота, док су она за привредна друштва издаци који представљају расходе, који ипак нису у директној вези са обављањем пословних активности, у овом случају донатора. Ма колико та издвајања била пожељна и корисна за заједницу у целини, Закон је ипак ограничио ниво њиховог признавања у пореском билансу да се не би претерало са исплатама по датим основама и тиме несразмерно умањила опорезива добит, односно умањио порез као приход државе.

Могло се видети да Закон прецизира врсту и вредносни обим донација које се признају у по-

5 Примери издатака који се (не) признају као расход у пореском билансу

1) Обвезник који обавља делатност трговања медицинском опремом даје донације здравственим установама у виду медицинске опреме (из властитог асортимана). С тим у вези, расход који је обвезник по датом основу евидентирао у својим пословним књигама признаје се у пореском билансу највише до 5% од његовог укупног прихода, независно од тога да ли је донација учињена установи основаној од стране Републике, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, или установи основаној у приватној својини, а имајући у виду да су наведена давања у функцији обављања здравствене делатности.

2) Обвезник је уговором о донацији уплаћивао одређени новчани износ спортском клубу, регистрованом као удружење (са шифром делатности 93.12 – *Делатности спортистских клубова*), који је с тим у вези обвезнику доставио извештај да су новчана средства (добита на име донације) утрошена за набавку спортских мотоцикала и опреме, као и за организовање спортских турнира и такмичења. Имајући у виду наведено, расход који по том основу у својим пословним књигама искаже донатор по основу давања у новцу учињених спортском клубу за куповину спортске опреме и организовање турнира и такмичења признаје се у пореском билансу обвезника највише до 5% од укупног прихода (збирно са осталим издацима из члана 15. став 1. Закона).

3) Издаци обвезника учињени преносом новчаних средстава на рачун Удружења грађана за борбу про-

тив ретких болести код деце „Живот”, која ће искључиво бити употребљена за лечење оболеле деце, представљају расход који се признаје у пореском билансу у складу са Законом, уколико поменуто удружење (као прималац донације) представља организацију која је регистрована за хуманитарну делатност.

4) Ако привредно друштво, као оснивач задужбине, директно или индиректно има најмање 25% гласова у управном одбору задужбине, ради се о међусобно повезаним правним лицима, па се, с тим у вези, расход по основу поклона (пословне зграде) учињеног задужбини не признаје у пореском билансу обвезника у складу са чланом 7а тачка Закона.

5) Имајући у виду да је јединица локалне самоуправе (у складу са позитивним прописима) дужна да у оквиру својих овлашћења обезбеђује систем заштите животне средине, као и да се стара о истом, донација обвезника у виду контејнера за одлагање, односно разврставање комуналног отпада, извршена јединици локалне самоуправе ради заштите животне средине, представља давање – донацију у смислу члана 15. ст. 1. и 2. Закона.

6) У случају када привредни субјект да донацију образовној установи у виду намештаја ради опремања просторија у којима се одржава настава, тај издатак признаје се као расход у пореском билансу донатора под условом да од стране образовне установе није учињена противуслуга. Уколико би образовна установа учинила противуслугу (нпр. на свом званичном сајту и веб-страници, односно на огласним таблама и презентацијама истакла је назив, односно лого тог привредног субјекта – донатора), дата средства не би била призната као расход у пореском билансу.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.500 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи. нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Одлагање плаћања дугованог пореза

Увод

Пореска обавеза је једна од најважнијих пословних обавеза свих привредних субјеката, а практично и њихова дужност да, као порески обвезници, плате утврђени порез (**порези** су сви јавни приходи које наплаћује Пореска управа). Доследност пореског дуга је основни услов за његово испуњење јер, према члану 19. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, **испуњење пореске обавезе** састоји се у плаћању дугованог износа пореза о доспелости. Када дуг доспе за наплату, значи да му је наступио рок за намирење, док истеком дана доспелости порески обвезник пада у дужничку доцњу. Дакле, обавеза плаћања пореза (**пореска обавеза**) представља дужност пореског обвезника да плати утврђени порез, при чему порески обвезник одговара за испуњење пореске обавезе од момента када су настале чињенице за које је пореским законом прописано да стварају пореску обавезу.

У вези са темом наплате пореза потребно је констатовати да један од стално присутних проблема наших привредних друштава представљају нагомилане и неплаћене пореске обавезе. С друге стране, држава и порески органи имају проблем наплате доспелих пореских обавеза од пореских обвезника. Један од начина да се тај проблем реши јесте **институт „одлагања плаћања дугованог пореза”**. **Правни основ за примену одлагања плаћања пореског дуга чине:**

- 1) **Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС” бр. 80/2002... и 96/2021 – даље: ЗПППА) и**
- 2) **Уредба о ближим условима за одлагање плаћања пореског дуга („Сл. гласник РС” бр. 53/2003, 61/2004 и 71/2005 – даље: Уредба).**

Наведеним прописима утврђени су услови под којима плаћање пореза може да се одложи, при чему се полази од јавног интереса да се обезбеди континуирани прилив средстава по основу пореза за финансирање јавних функција, али се такође има у виду захтев да се пореским обвезницима који се у одређеном периоду нађу у финансијским тешкоћама омогући да своје обавезе могу да измире

у новим, продуженим роковима, без спровођења принудне наплате. Дакле, ако обвезник не плати порез о доспелости, а не одобри му се одлагање плаћања пореза, може да се спроведе принудна наплата, која може да буде врло неповољна за његово пословање, али ако му се одлагање пореза одобри, то може да буде повољан моменат за консолидацију пословања.

1 Пореска опомена – први знак проблема са плаћањем пореза

Пореска опомена представља посебну меру која се примењује када порески обвезник не измири пореску обавезу у предвиђеном року. Време (час) које је одређено за плаћање пореза назива се „доспеће пореске обавезе”, а порез који треба платити „доспели порез”. Наведени елементи пореза представљају само неке од често употребљаваних термина у пореској терминологији. Међутим, „пореска опомена” није само термин, већ је и законски инструмент пореског поступка који је актуелан и са којим могу да се сретну сви порески обвезници за све врсте пореза у нашој пракси.

Сходно одредбама члана 71. став 2. ЗПППА, пореском обвезнику који у целости или делимично није платио порез, односно споредно пореско давање о доспелости Пореска управа ће послати пореску опомену. Уједно, послодавци увек могу да планирају да ће добити пореску опомену када касне са плаћањем пореских обавеза, али и да је, практично, пореска опомена последње упозорење да следи принудна наплата пореза уколико се порез који је предмет опомене не плати. Наиме, сходно члану 77. ЗПППА, надлежни порески орган почиње поступак принудне наплате пореског дуга доношењем решења о принудној наплати пореског дуга тек ако:

- 1) **порески обвезник не плати порески дуг у року од пет дана од дана достављања опомене или**
- 2) **у истом року не поднесе захтев за одлагање плаћања пореског дуга.**

Такође, према ставу 1. у члану 71. ЗПППА, пре доспелости пореске обавезе, односно пре издавања опомене Пореска управа пореском обве-

дугованог пореза чије је измиривање саставни део тог плана, и то:

- у једнаким ратама – до шездесет месеци;
- уз могућност коришћења одложеног плаћања за прва двадесет четири месеца.

Дакле, овде се ради о послодавцима над којима се спроводи план реорганизације у складу са законом којим се уређује стечај, који као једну од мера у том плану имају и олакшања по основу одлагања плаћања пореза. О одлагању плаћања пореског дуга у складу са датом законском одредбом одлучује министар за финансије или лице које он овласти, односно градоначелник, председник општине или лице које он овласти јединице локалне самоуправе којој припадају изворни јавни приходи чија се наплата одлаже.

Сходно члану 74б Закона, на писмени и образложени захтев **пореског обвезника који је закључио уговор о финансијском реструктурирању** у складу са законом којим се уређује споразумно финансијско реструктурирање привредних друштава (мисли се на Закон о споразумном финансијском реструктурирању, „Службени гласник РС” бр. 89/2015, примењује се од 3. 2. 2016. године), надлежни орган може да одобри одлагање плаћања пореског дуга:

- у једнаким ратама – до шездесет месеци;
- уз могућност коришћења одложеног плаћања за прва двадесет четири месеца.

У поступку одлучивања о одлагању плаћања пореског дуга обвезника који је закључио уговор о финансијском реструктурирању не захтева се давање средстава обезбеђења наплате када је износ дуга чије се плаћање одлаже до висине из члана 74. став 6. ЗПППА, односно за правно лице и предузетника – до 1.500.000 динара, а за физичко лице – до 200.000 динара. О одлагању плаћања пореског дуга у том случају одлучује министар за финансије

или лице које он овласти, односно градоначелник, председник општине или лице које он овласти јединице локалне самоуправе којој припадају изворни јавни приходи чија се наплата одлаже.

4 Посебне одредбе о одлагању плаћања дугованог пореза пореском обвезнику – предузетнику

Сагласно свим наведеним одредбама ЗПППА и Уредбе указујемо на то да порески обвезник – предузетник може да поднесе образложени захтев Пореској управи за одлагање плаћања дугованог пореза на рате, а Пореска управа, поступајући по том захтеву, може да одложи плаћање дугованог пореза у целости или делимично најдуже до шездесет месеци, ако порески обвезник испуни прописане услове.

Такође су прописана и установљена средства обезбеђења наплате из којих ће Пореска управа најефикасније наплатити дуговани порез. Од пореског обвезника неће се захтевати давање средстава обезбеђења наплате ако дуговани порез по основу свих јавних прихода које наплаћује Пореска управа на дан подношења захтева за одлагање његовог плаћања износи за пореског обвезника – предузетника до 1.500.000 динара.

Поред свега, указујемо и на то да Пореска управа може да одложи пореском обвезнику – предузетнику плаћање дуга ако дуг износи најмање 5% од укупног годишњег прихода исказаног у последњем финансијском извештају, односно годишњег паушалног прихода.

Напомињемо да Пореска управа у сваком конкретном случају утврђује испуњеност прописаних услова и чињенице које су битне за доношење законите и правилне одлуке у вези са правом пореског обвезника на одлагање плаћања дугованог пореза.

ПС

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл. Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позивајте на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Подношење јединствене пријаве ради промене у осигурању и одјаве са осигурања у бази ЦРОСО

Увод

Према одредбама:

■ **Закон о Централном регистру обавезног социјалног осигурања** („Сл. гласник РС” бр. 95/2018 и 91/2019 – даље: Закон о Централном регистру) и

■ **Уредбе о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања** („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 – даље: Уредба),

пријава – регистрација запослених у базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања (даље: Централни регистар) врши се подношењем јединствене пријаве у електронском облику од стране послодаваца – подносиоца јединствене пријаве. Јединствена пријава подноси се на **обрасцу М**, који представља електронски прописани образац у који послодавац уноси одговарајуће податке ради регистрације почетка обавезног социјалног осигурања, промена у току осигурања и одјаве са осигурања (даље: јединствена пријава). Према томе, **јединствена пријава, осим за пријаву на осигурање запослених и других радно ангажованих лица, послодавцима служи и за:**

- **промене података у току осигурања и**
- **одјаве са осигурања.**

У броју 2/2022 нашег часописа размотрена је пријава на осигурање у чланку „Пријава запослених и других радно ангажованих лица на обавезно социјално осигурање – нова уредба о пријави”, на стр. 192, док ће у овом тексту бити представљено више детаља о подношењу јединствене пријаве ради промена у осигурању и одјаве са осигурања.

Овлашћена лица за подношење пријаве ради промене у осигурању и одјаве са осигурања

Јединствена пријава ради промене у току осигурања или ради одјаве са осигурања подноси се преко портала Централног регистра у електронском облику, чија је спољна форма дата

на обрасцу М, који је одштампан уз Уредбу и чини њен саставни део. При том се подносиоцу јединствене пријаве промене и одјаве обезбеђује приступ информационом систему. Подносилац јединствене пријаве промене или одјаве дужан је да се на порталу Централног регистра региструје, односно да потврди свој идентитет коришћењем електронског сертификата, издатог од стране овлашћеног пружаоца услуге од поверења, у складу са законом.

У име послодавца јединствену пријаву промене у осигурању или одјаве са осигурања може да поднесе лице које поседује квалификовани електронски сертификат на основу додељеног овлашћења за рад на порталу, као и услужна агенција уколико поседује овлашћење за подношење јединствене пријаве, издато од стране послодавца. **Изузетно**, за подносиоца јединствене пријаве – физичко лице који нема техничке могућности за регистрацију пријаве осигурања нити промене у осигурању или одјаве у електронском облику, за носиоца пољопривредног домаћинства, односно газдинства, као и за чланове њихових породица, корисника иностране пензије, као и за лица која су здравствено осигурана по посебним прописима и по прописима о здравственом осигурању, јединствену пријаву ради промене у осигурању или одјаве са осигурања на основу приложених доказа подноси:

- 1) овлашћени службеник организације за обавезно социјално осигурање који има квалификовани електронски сертификат на порталу;
- 2) овлашћени службеник Републичког фонда за здравствено осигурање путем модификоване апликације.

Уколико се у поступку подношења пријаве ради промене у осигурању или одјаве са осигурања утврди да нису испуњени услови за њено прихватање, подносилац јединствене пријаве обавештава се о разлозима неприхватања јединствене пријаве. Разлоге неприхватања јединствене пријаве подносилац те пријаве може да отклони у току поступка подношења јединствене пријаве или накнадно, у поновљеном поступку подношења пријаве.

■ основ престанка осигурања _____ не одговара основу осигурања _____.

2.3 Потврда унетих података о одјави са осигурања

Уколико се у поступку подношења јединствене пријаве ради одјаве са осигурања по извршеној провери података утврди да су испуњени услови за њено прихватање – одјава са осигурања региструје се у бази Централног регистра. Централни регистар пријаву одјаве, са исправним подацима и правилно попуњеним пољима након валидације, прихвата у своју базу и региструје, док се подносиоцу пријаве приказује генерисана потврда о успешно извршеној одјави – М-А образац, који је одштампан уз Уредбу и чини њен саставни део. Такође, прихваћена пријава промена аутоматски се прослеђује свим организацијама обавезног социјалног осигурања.

Наведена потврда, поред података из јединствене пријаве, садржи и датум и време подношења јединствене пријаве ради одјаве са осигурања, број под којим је јединствена пријава одјаве заведена и списак потврђених доказа. Послодавац је дужан да у року од три дана копију потврде о извршеној пријави одјаве са осигурања – образац М-А – достави свом бившем запосленом.

Како је већ изнето, одјава са обавезног социјалног осигурања спроводи се на основу потребних доказа. Да би одјава била сачувана, корисник мора да селекује потребне доказе и притисне дугме „Сними”. Одјава се, са исправним подацима и правилно попуњеним пољима након валидација, прихвата у Јединствену базу, а кориснику се приказује генерисана потврда о успешној одјави (М-А образац). Ако корисник не жели да сними „Одјаву”, потребно је да притисне дугме „Одустани”, које ће да га врати на претходни прозор.

Календар пореских и других обавеза за новембар 2022. године

Закон о акцизама			
Правилник о начину и поступку обрачунавања и плаћања акцизе на електричну енергију за крајњу потрошњу			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, биогорива и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 5) и 7) Закона о акцизама, који се користе за транспортне сврхе и за грејање			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 4), 5), 6) и 7) Закона о акцизама, који се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије или у индустријске сврхе			
Опис	Период	Рок	Основ
Подношење пореске пријаве ПП ОА за обрачунату акцизу и ПП ОАЕЛ	1. 10 – 31. 10. 2022.	15. 11. 2022.	Обвезник акцизе дужан је да пореску пријаву за обрачун акцизе поднесе у року од 15 дана по истеку месеца за тај месец, односно по истеку месеца у ком се врши читавање
Плаћање акцизе	16. 10 – 31. 10. 2022. 1. 11 – 15. 11. 2022.	15. 11. 2022. 30. 11. 2022.	Уплата акцизе обрачунате за периоде
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора, на обрасцу РЕФ-Г	1. 10 – 31. 10. 2022.	најраније 20. 11. 2022.	Привредни субјект који загрева пословни простор, односно физичко лице које загрева стамбени простор подноси захтев Пореској управи за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на гасна уља и биотечности која се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије, на обрасцу РЕФ-ЕТЕ	1. 10 – 31. 10. 2022.	најраније 20. 11. 2022.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице које се, у складу са прописима којима се уређује област енергетике, бави производњом електричне и топлотне енергије
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте који се користе за индустријске сврхе, на обрасцу РЕФ-И	1. 10 – 31. 10. 2022.	најраније 20. 11. 2022.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице за гасна уља из члана 9. став 1. тачка 3) Закона о акцизама, која се користе као енергетско гориво у индустријске сврхе, односно када се предметни деривати нафте користе као енергетско гориво или као репродукциони материјал у процесу производње акцизних односно неакцизних производа

Закон о порезу на додату вредност			
Правилник о порезу на додату вредност			
Опис	Период	Рок	Основ
Подношење и плаћање ПДВ-а за пореског дужника који није обвезник ПДВ-а на обрасцима ПОПДВ и ПП ПДВ	1. 10 – 31. 10. 2022.	10. 11. 2022.	Пореску пријаву ПДВ дужни су да поднесу и порески дужници који нису обвезници ПДВ-а у року од десет дана по истеку пореског периода у којем је настала пореска обавеза
Подношење ПОПДВ и ПП ПДВ и уплата ПДВ-а од стране обвезника ПДВ-а и пореских дужника из члана 10. Закона, који имају месечни порески период, као и за обвезника из члана 36а Закона	1. 10 – 31. 10. 2022.	15. 11. 2022.	Порески период за који се обрачунава ПДВ, предаје пореска пријава и плаћа ПДВ јесте календарски месец за обвезника који је у претходних 12 месеци остварио укупан промет већи од 50.000.000 динара, као и за обвезника из члана 36а Закона
Подношење захтева за рефакцију ПДВ-а традиционалним црквама и верским заједницама на обрасцу РЕФ 3	јул–септембар 2022. године	29. 11. 2022.	Рок за подношење захтева је 60 дана од истека календарског тромесечја у ком је извршено плаћање рачуна за набављена добра и услуге у Републици Србији, односно плаћен ПДВ за увоз добара у Републику Србију

Актуелни статистички подаци на дан 25. 10. 2022. године

1 Просечна месечна зарада по запосленом

Просечна зарада	Објављена	Бруто	Нето
Јануар 2022. године	25. 3. 2022.	97.877,00	70.920,00
Фебруар 2022. године	26. 4. 2022.	97.392,00	70.605,00
Март 2022. године	25. 5. 2022.	102.781,00	74.664,00
Април 2022. године	24. 6. 2022.	100.727,00	73.012,00
Мај 2022. године	25. 7. 2022.	102.432,00	74.168,00
Јун 2022. године	25. 8. 2022.	102.523,00	74.302,00
Јул 2022. године	26. 9. 2022.	100.937,00	73.114,00
Август 2022. године	25. 10. 2022.	103.963,00	75.282,00

2 Доприноси за социјално осигурање

2.1 Стопе доприноса

Стопе по којима се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање од 1. јануара 2022. године:

Врста доприноса	На терет запосленог	На терет послодавца	Укупно
Укупно	19,90%	16,15%	36,05%
За пензијско и инвалидско осигурање	14,00%	11,00%	25,00%
За здравствено осигурање	5,15%	5,15%	10,30%
За осигурање од незапослености	0,75%	0%	0,75%

2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса

Најнижа месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи **30.880 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2022. године, а важиће до 31. децембра 2022. године.

2.3 Највиша основица за обрачун доприноса

Месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи највише **441.400 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2022. године, а важиће до 31. децембра 2022. године.

3 Минимална зарада

Месец у 2022. години	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу – нето	Минимална нето зарада за месец
Јануар	168	201,22	33.804 96

Месец у 2022. години	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу – нето	Минимална нето зарада за месец
Фебруар	160	201,22	32.195,20
Март	184	201,22	37.024,48
Април	168	201,22	33.804,96
Мај	176	201,22	35.414,72
Јун	176	201,22	35.414,72
Јул	168	201,22	33.804 96
Август	184	201,22	37.024,48
Септембар	176	201,22	35.414,72
Октобар	168	201,22	33.804,96
Новембар	176	201,22	35.414,72
Децембар	176	201,22	35.414,72

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор и топлог оброка, као и за износ увећане зараде за минули рад за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за преко-времени рад.

4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом

Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом по особи са инвалидитетом коју није запослио послодавац уплаћује приликом исплате зарада за текући месец, а најкасније до 5. у наредном месецу.

Месец у 2022. години	Износ учешћа
Јануар 2022. године	47.656,00
Фебруар 2022. године	51.098,00
Март 2022. године	48.938,50
Април 2022. године	48.696,00
Мај 2022. године	51.390,50
Јун 2022. године	50.363,50
Јул 2022. године	51.216,00
Август 2022. године	51.261,50
Септембар 2022. године	50.468,50
Октобар 2022. године	51.981,50

5 Индекс потрошачких цена

Месец у 2022. години	„Службени гласник РС”	Индекс потрошачких цена (текући месец у односу на просек претходне године)	Месечна стопа инфлације (текући месец у односу на претходни месец)	Годишња стопа инфлације (текући месец у односу на исти месец претходне године)
Јануар	27/2022	104,5	0,8%	8,2%

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Штампани часопис Lege Artis – Прописи у пракси: НЕЗАОБИЛАЗНИ ЧАСОПИС О ПРИМЕНИ ПРОПИСА

АКТУЕЛНА ТЕМА

РАЧУНОВОДСТВО

ПОРЕЗИ

БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ

ЗАРАДЕ

ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

СТАТИСТИКА